



ривати сприятливе та позитивне середовище для розвитку креативності (надавати дітям відчуття впевненості в своїх творчих здібностях та підтримку в їх подальшому розвитку).

Висновки та перспективи наступних досліджень. Отже, порушення мовлення у дітей молодшого шкільного віку можуть негативно впливати на розвиток і функціонування мислення. Таким учням властива: бідність логічних операцій, знижена здатність до узагальнення і абстракції, знижений рівень мисленевого аналізу, синтезу та абстрагування. В корекційно-розвитковій роботі з такими дітьми науковці пропонують використовувати індивідуалізований підхід до кожної дитини, застосовувати візуальні засоби і матеріали та переважно групову роботу з учнями, формувати комунікативні навички, стимулювати творчість та критичне і креативне мислення, використовувати інтерактивні технології. Подальші перспективи вивчення даної проблеми вбачаємо в практичному дослідженні кількісних та якісних особливостей мислення і розумових операцій молодших школярів з порушенням мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белова О.Б. Особливості розвитку особистості молодших школярів з порушеним мовленнєвим розвитком. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць*. Вип. II. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2011. С. 6-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2011_2_3 (дата звернення: 18.05.2023).
2. Кабельнікова Н.В. Первинне недорозвинення мовлення у дітей (клінічний, психолінгвістичний та психологопедагогічний аспекти): навч. посіб. Херсон: Борисфен-про, 2017. 222с.
3. Козир М.В., Грабовська М.О. Уміння

доводити власну думку в процесі розвитку критичного мислення молодших школярів. Збірник наукових праць. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Київ, 2019. № 31. С. 46–53. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/246/341> (дата звернення 19.05.2023)

4. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та їх навчання: наук.-метод. посіб., доп. Київ: «АТОПОЛ», 2011. 274с.
5. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 293 с.
6. Самаріна С. І. Теоретико-методологічні аспекти навчання дітей молодшого шкільного віку із порушенням мовленнєвого розвитку в умовах інклюзивного простору. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. Ніжин, 2018. № 3. С.59-63. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/952/1/12.pdf>

УДК 376-056.313-053.4:81'233

Анна ЛИННИК

вчитель-логопед

Комунальна установа

Сумський обласний

Центр комплексної реабілітації
для дітей та осіб з інвалідністю

ЕФЕКТИВІСЬ ЛОГОРИТМІКИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

У науковій статті викладено основні методичні аспекти впровадження логопедичних ритмічних засобів у корекційно-педагогічний процес роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку дошкільного та молодшого віку. Проаналізовано мовленнєві порушення, аграматичність та спотворення слів; порушення просодичної сторони мовлення; труднощі спілкування; нездатність пра-



вильно зрозуміти інструкції. Відзначено, що логопедичні ритми позитивно впливають на корекцію вторинних вад розвитку: сприяють покращенню мовленнєвого дихання, рухливості, активності мовленнєвої моторики, координації діяльності кожного відділу периферичного мовного апарату, плавності мовлення.

Ключові слова: діти з особливими потребами, логоритміка, корекційно-педагогічна робота.

The scientific article describes the main methodical aspects of the introduction of logopedic rhythmic tools in the correctional and pedagogical process of working with children with intellectual development disorders of preschool and younger age. Speech disorders, ungrammaticality and distortion of words were analyzed; violation of the prosodic side of speech; communication difficulties; inability to understand instructions correctly. It was noted that speech therapy rhythms have a positive effect on the correction of secondary developmental defects: they contribute to the improvement of speech breathing, mobility, activity of speech motility, coordination of the activity of each department of the peripheral speech apparatus, fluency of speech.

Keywords: children with special needs, logorhythmic, correctional and pedagogical work.

Актуальність дослідження. Сучасний стан модернізації спеціальної освіти в Україні характеризується поєднанням наукових досліджень і зусиль, посиленням уваги до поглибленого вивчення аспектів загального, психічного та мовленнєвого розвитку дітей з порушеннями розвитку для забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку дитини з урахуванням її психофізичних особливостей, можливостей, здібностей, інтересів тощо. Це потребує фахівців у всіх сферах супроводу дитини, пошуку нових ідей, методик і технологій для ефективної допомоги,

підтримки та максимально можливого розвитку дитини для її успішного соціального та особистісного розвитку.

У працях П.К. Аонгін, В.І. Бондаря, Л.С. Виготський, С.Ю. Коноплястого, В.В. Лебединський, В.І. Лубовський, О.Р. Лурія, І.І. Мамайчук, В.Г. Петрова, В.М. Синьова, В.В. Тарасун, Л.І. Фомічов, М.К. Шеремета та інших вчених комплексне вивчення порушень розвитку стає загальною проблемою суспільства з огляду на стрімке збільшення дітей з порушеннями психофізичного розвитку внаслідок впливу негативних екологічних, соціально-економічних, демографічних та внутрішньо-біологічних факторів, які ускладнюють або унеможливають їх розвиток.

Ця проблема є актуальною для дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення, оскільки сьогодні в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей із серйозними порушеннями мовлення. Цей факт потребує перегляду методів і форм виховання та навчання зазначеної категорії дітей (С.Ю. Конопляста, З.П. Ленів, Л.В. Лопатіна, Н.В. Манько, І.С. Марченко, Н.Г. Пахомова, О.Г. Приходько, В.В. Тарасун, В.В. Тищенко), М. К. Шеремет, Д. І. Шульженко та ін.). Сьогодні досить гострою проблемою логопедичної науки є проблема порушення мовлення та рухової системи дітей, корекція якої має важливе медико-педагогічне, психологічне та соціальне значення.

Мета статті охарактеризувати ефективність використання методів логоритміки для дітей з особливими потребами.

Виклад матеріалу. Логопедична ритміка розглядається як складова лікувальної ритміки, як засіб ко-



рекційного впливу на дітей з особливими потребами, особливо з мовленнєвими, інтелектуальними, психомоторними порушеннями, як методика, що використовується в лікувальних, виховних, пізнавальних, розвиваючих цілях, а також як в інклюзивних навчальних закладах, так і масових.

У педагогіці під ритмікою розуміють систему фізичних вправ під музику, побудовану на зв'язку рухів з музикою. Змістом роботи з дітьми на заняттях з ритміки є організація їх рухової діяльності під музику, де вивчаються ті елементи музичної діяльності, які найбільш природно і логічно проявляються в рухах (танцях).

Слово «логоритміка» складається з двох частин: «логотип» – термін, що означає «виховання правильного мовлення» та «ритміка» – термін, що означає «рівний, розмірений». Тому логоритми мають цілий комплекс різноманітних засобів, основу яких складають слова, рух і музика. У логоритміці ми вважаємо важливим значення слова, особливо його вживання в поетичних формах, що в поєднанні з рухами значно полегшує не тільки засвоєння правильної вимови, але й оволодіння цими рухами, оскільки ми розуміємо, що ритм поетичного звучання, як правило, характеризується значущим значенням мова – це теж рух [1, с.17].

Рухова активність дитини сприяє більш інтенсивному розвитку її мовлення, а з іншого – створення рухів відбувається за участю мовлення. А посилення віршованого ритму музичним супроводом сприяє ще

більшому вдосконаленню вимови дитини, яка має ці самі помилки, розвитку мовного слуху, темпу мови [3].

Педагогам закладів інклюзивної дошкільної освіти необхідно орієнтуватися на такий алгоритм дій з використанням логарифмів.

Немає твердої думки про особливості проведення занять з логоритмії в умовах інклюзивного дошкільного навчального закладу. Науковці виділяють елементи логоритмічного навчання, такі як: логопедична гімнастика, артикуляційні вправи, вправи на розвиток м'язів обличчя та пантомімічної виразності, ритмічні вправи під музику, фонопедичні вправи за методикою [2].

Тому важливими методичними показниками відповідності використання логопедичних засобів особливостям психофізичного розвитку дітей з інтелектуальною недостатністю слід враховувати:

- зміст завдань і дидактичних посібників має бути наближеним до дитячого;
- переживання, зрозумілі, не перенасичені зайвими подробицями та поясненнями;
- мова вчителя – повільна, виразна, не містить незрозумілої дітям термінології, зміст не виходить за рамки завдання;
- вказівки вчителя повинні супроводжуватися наочністю або зразком, який допомагає дітям краще зрозуміти завдання;
- завдання необхідно пояснювати два і більше разів, при цьому стежачи, щоб діти його зрозуміли [4].

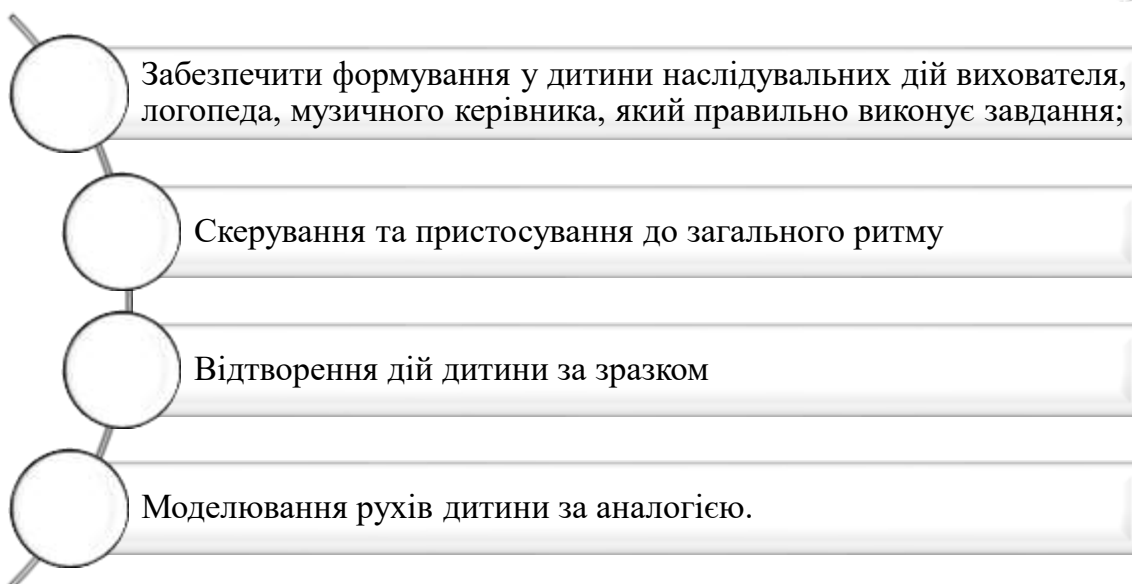


Рис.1 Алгоритм дій з використанням логарифмів

Принцип системності, лінійності та концентричності використання логопедичних ритмічних засобів. Цей дидактичний принцип відіграє важливу роль у реалізації засобів логопедичної ритміки в корекційно-педагогічному процесі. Вона вимагає від учителя послідовності в подачі матеріалу, логічного переходу від засвоєння попередньої інформації до нової, щоб дитина могла уявити реальні відношення, зв'язки між предметами і явищами. Застосування логопедичних ритмічних засобів необхідно включати в календарно-навчальну програму за принципом лінійності (нові види роботи передбачають повторення попереднього матеріалу) і концентричності з урахуванням рівня мислення дітей [9].

Принцип емоційності. У дитини з порушеннями інтелектуального розвитку внаслідок незрілості емоційно-вольової сфери вже в шкільному віці спостерігається слабко виражена потреба в нових враженнях, допитливість, знижені пізнавальні інтереси і майже відсутнє бажання залучатися до різноманітної діяльності [7].

Тож цілком зрозуміло, що домінуючим і вирішальним фактором використання логоритмічних засобів у корекційній роботі з цією категорією дітей є обов'язкова емоційність процесу. Під емоційністю в даному випадку розуміють певні умови, які позитивно впливають на емоційно-чуттєву сферу дитини та емоційну атмосферу навчального закладу в цілому.

До таких умов належать:

- встановлення емоційного контакту з дитиною: доброзичливе багаторазове звертання до дитини з обов'язковим називанням, тактильний контакт;
- емоційна поведінка та особиста зацікавленість педагога в завданні (відповідна інтонація, міміка, жести);
- формування у дитини позитивного ставлення до ситуації: спонукання до переживання спільних позитивних емоцій (радість, здивування);
- розвиток умінь і навичок дитини емоційно виразного виконання логоритмічних завдань [5].

Принцип розвитку та корекції розумових операцій. Враховуючи провідне порушення в структурі розвитку дітей з інтелектуальною недостатністю, до цілей і завдань лого-ритмічної роботи з ними слід віднести такі позиції:

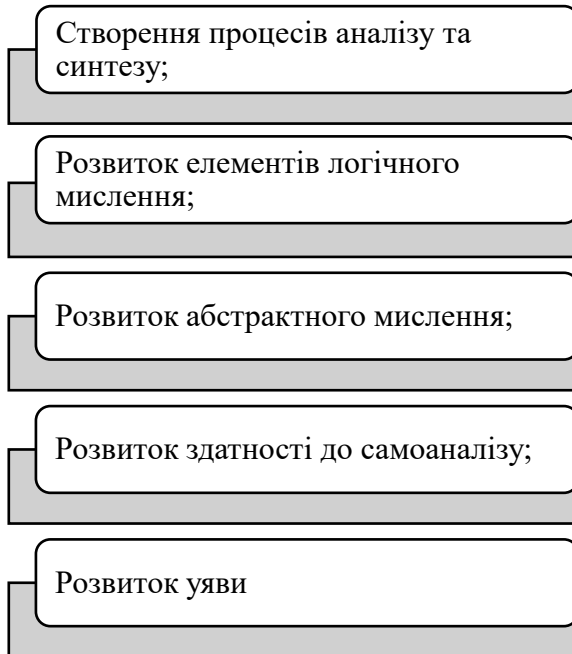


Рис.2 Принцип розвитку та корекції розумових операцій

Визначення та фіксація позитивних зрушень у психофізичному розвитку дитини з інтелектуальною недостатністю. Для забезпечення ефективності впровадження логопедичних ритмічних засобів у корекційно-педагогічний процес важливим є виявлення та фіксація успіхів і проблем дитини. Така робота дозволить педагогу з'ясувати, яких результатів уже досягнуто, а над чим ще потрібно попрацювати, спланувати роботу, поставити подальші корекційно-виховні цілі, поділитися результатами з іншими фахівцями, які працюють з дитиною [7, с.40].

Висновки. Аналіз спеціальної психолого-педагогічної літератури показав, що мовлення є одним із основних показників нормального

розвитку дитини. Встановлено, що своєчасне усунення мовленнєвих помилок допоможе запобігти проблемам з оволодінням навичками читання та письма. Доведено, що мова безпосередньо пов'язана з руховою сферою.

Логоритміка – це той елемент корекції, який поєднує виправлення мовленнєвих порушень з розвитком сенсорних і моторних здібностей дітей. Тому включення засобів логоритмії в освітній процес дошкільного закладу є надзвичайно важливим. За даними сучасних досліджень встановлено, що кількість дітей з порушеннями психолінгвістичної системи постійно зростає. Щоб зафіксувати ці функції, часто використовують логарифми. Як показала наша робота, логопедичні ритми необхідні для цілісного розвитку дитини, оскільки мають великий вплив на її психологічний, фізичний і психічний розвиток.

Звернення до розглянутих методичних особливостей планування та впровадження логопедичних ритмічних засобів у корекційно-педагогічному процесі з дітьми з вадами інтелекту старшого дошкільного та молодшого шкільного віку сприятиме значному покращенню не тільки показників розвитку мовлення, дихання, а й у моториці, а й удосконалення діяльності таких психічних процесів, як сприйняття, мислення, пам'ять, увага, уява, а також формування позитивних якостей особистості. У перспективі – розробка та затвердження загальних та окремих методичних рекомендацій щодо використання логоритмічних вправ у корекційно-педагогічній роботі з розвитку мовлення та рухів дітей дошкільного віку з інтелектуальною недостатністю.



СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухало О.Л. Робоча програма «Лого-ритміка» для студентів ОПП. Дошкільна освіта, 2019. 31 с
2. Гвоздецька С.В. Методика проведення корекційних занять з фізичного виховання з дітьми старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку : навч.-метод. посіб. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. 52 с.
3. Гладченко І.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю «Фізичне виховання та основи здоров'я»: методичні рекомендації. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 152 с.
4. Котломанітова Г. Упровадження логоритміки в інклюзивне освітнє середовище початкової школи. Теоретична і дидактична філологія. Серія «педагогіка». 2018. Вип. 27. С. 84–93.
5. Найдич В.М. Використання логоритмічних прийомів у корекційній роботі / В.М. Найдич, І. Конюк. Логопед : науково-методичний журнал. 2014. № 3. С. 28–30.
6. Сімко А.В. Особливості розвитку психомоторної активності дітей. Актуальні питання корекційної освіти. 2017. № 9(2). С. 205–214.
7. Хілько Г.О. Логоритміка для дітей-логопатів дошкільного віку. Логопед : науково-методичний журнал. 2013. № 8. С. 40–45.
8. Ahmed, I., & Chao, T. (2018). Assistive learning technologies for students with visual impairments: A critical rehumanizing review. *Investigations in Mathematics Learning*, 10(3), 173–185.
9. Chen, Y.-W., Cordier, R., & Brown, N. (2015). A preliminary study on the reliability and validity of using experience sampling method in children with autism spectrum disorders. *Developmental Neurorehabilitation*, 18(6), 383–389

УДК 376-056.2 (477)

Марина САСІНА

учитель-дефектолог,
ЗДО №12 «Олімпійський» СМР

СЕНСОРНІ ІГРИ В КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ООП

У статті визначені особливості використання сенсорних ігор у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти. Визначено зміст та умови проведення зазначеної діяльності. Подано поради щодо залучення батьків до спільних сенсорних ігор з дітьми.

Ключові слова: сенсорні ігри, корекційна робота, діти з особливими освітніми потребами, сенсорна зона, заклад дошкільної освіти.

The article defines the features of using sensory games in working with children with special educational needs in the conditions of a preschool education institution. The content and conditions of the specified activity are defined. Advice is given on involving parents in joint sensory games with children.

Key words: sensory games, correctional work, children with special educational needs, sensory zone, preschool education institution.

Постановка проблеми. В Україні, за інформацією Громадської Спілки «Освіторія», кожна третя сім'я виховує дитину з особливими освітніми потребами, і ця статистика постійно зростає. За даними досліджень в країні нараховується 165 000 дітей із особливими освітніми потребами, хоча точний показник невідомий. Загальна ж кількість інклюзивних закладів освіти в Україні складає 7%.

Дослідження показали, що майже 80% сімей розпадаються протягом перших 2-3 років після народження дитини із інвалідністю. Тому не лише педагоги, але і батьки потребують підтримки та доступу до передових